

УДК 378.14

**PROFESSIONAL COMPETENCE OF THE FUTURE TEACHER
AS A GENERAL CONDITION OF HIS PEDAGOGICAL ACTIVITY
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
ЯК ЗАГАЛЬНА УМОВА ЙОГО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Lebid V. /Лебідь В.П.*teacher / викладач**Municipal Institution «Uman Taras Shevchenko Professional College
of Education and Humanities of Cherkasy Regional Council»**КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім. Т.Г.Шевченка Черкаської обласної ради»***Omelchenko V./Омельченко В.С.***teacher / викладач**Uman Pavlo Tychyna State Pedagogical University**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*

Анотація. У статті визначено стратегічні завдання трансформації нашого суспільства, які вимагають зростання ролі індивідуальної дії, креативної особистості, яка готова на швидку переорієнтацію, на якісно нову структуру мислення, стартову готовність до нестандартних дій в екстремальних умовах

Ключові слова: професійна компетентність, студент.

Вступ.

Кардинальні зміни соціально-економічної політики країни викликали необхідність реформування освітньої галузі, що відображено в основних положеннях Конституції України, в Національній доктрині розвитку освіти, у Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту» та в інших державних документах, які пов'язують стратегічні цілі освіти з вирішенням проблем розвитку українського суспільства, включаючи подолання духовної кризи; вимагають переосмислення завдань виховання як першочергового пріоритету в освіті.

Основний текст. Основною метою сучасної освіти – виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємин, формування в неї потреби та вміння жити в громадянському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, трудової, екологічної культури. Реалізація цієї мети здійснюється у всіх навчальних закладах України, зокрема, й у вищих педагогічних навчальних закладах, де набуто значного позитивного досвіду з організації виховання студентської молоді. Цей процес супроводжується пошуком і застосуванням нових виховних технологій, форм, методів, засобів формування особистості, яка визнана найвищою цінністю суспільства. Реформування освіти в Україні є частиною процесів оновлення освітніх систем, які відбуваються останні двадцять років у європейських країнах і пов'язані з визнанням значимості знань, як рушія суспільного добробуту та прогресу. Ці зміни стосуються нових освітніх стандартів, оновлення та перегляду навчальних програм, змісту навчально-дидактичних матеріалів, підручників, форм і методів навчання [1].

Стратегічні ж завдання трансформації нашого суспільства настійно вимагають зростання ролі індивідуальної дії, креативної особистості, яка готова на швидку переорієнтацію, на якісно нову структуру мислення, стартову готовність до нестандартних дій в екстремальних умовах. Це багатогранна особистість із почуттям відповідальності, толерантності, відкритості вищим смислам, іншим культурам. Крім того, «ядро» такої особистості, безперечно, повинні складати абсолютні, вічні цінності: любов, правда, чесність, доброта, справедливість, гідність, сумління, милосердя, великодушність, нетерпимість до зла, благородство, мудрість... – саме вони мотивують діяльність людини і складають сенс її життя [2].

На сучасному етапі, коли на перший план виходить активізація людського чинника, як однієї з умов подальшого людського прогресу, великого значення надається гуманізації суспільства. І перед вищою педагогічною школою ставиться завдання не просто підготовки компетентного вчителя, відповідального громадянина, але і людини, здатної самостійно оцінювати все те, що відбувається в суспільстві і будувати свою діяльність відповідно до інтересів людей, які її оточують.

Аналіз практики духовно-етичного виховання у вищих навчальних закладах показує, що у сучасних умовах відсутній єдиний концептуальний підхід до розуміння його суті і змісту, існує дисбаланс соціальних ідеалів і цінностей. Рішення цієї задачі пов'язане з формуванням стійких морально-етичних якостей особистості майбутнього вчителя у процесі діяльності.

У державних документах останніх років все частіше підкреслюється значущість духовно-етичного виховання як такого виховання, яке покликане вирішити завдання консолідації суспільства, збереження єдиного соціокультурного простору країни.

У зв'язку з актуалізацією духовно-етичного виховання в українському суспільстві з'явилася потреба в педагогічних кадрах, здатних вирішувати відповідні завдання в умовах існування різних систем цінностей (екзистенційних, релігійних, гуманістичних, етнічних тощо), концепцій духовно-етичного виховання школярів, суперечності інформаційного простору, входження України у контекст сучасної світової культури.

К. Левківський відзначає, що виховання студентської молоді, яка через кілька років стане ядром української інтелігенції, потребує особливої уваги. Майбутнє нашого народу залежить від змісту цінностей, що закладаються у світоглядні орієнтири молодих людей, та від того, якою мірою духовність стане основою їх життя.

Для вирішення даної проблеми вчителю потрібні не лише предметні знання, оволодіння методикою їх викладання, загальна відповідність сучасній суспільній формації, учитель повинен направити свою діяльність на власне етичне виховання та на оволодіння сучасними технологіями духовно-етичного виховання молодших школярів.

Аналіз психолого-педагогічної літератури [1;3] показує, що поняття «професійна компетентність педагога» визначається як сформованість в праці вчителя трьох складових: педагогічної діяльності (технології праці),

педагогічного спілкування (клімат і атмосфера праці), особистості (мотивації, ціннісних орієнтацій) [3].

Показником визнання високої якості роботи вчителя є його визнання справжнім професіоналом. Таким чином, професіоналізм вчителя в освіті визначається його високою підготовленістю до виконання завдань професійної діяльності, а ідеалом є такий вчитель, який володіє науковими знаннями і вміє застосовувати їх у реальній роботі відповідно до завдань, які стоять перед сучасною школою.

Об'єктом професійного розвитку і формою реалізації творчого потенціалу людини у професійній праці є інтегральні характеристики її особистості, до яких, поряд із спрямованістю, емоційною та поведінковою гнучкістю, відносять і компетентність [3]. У вітчизняній педагогічній літературі можна зустріти два схожих поняття: «компетенція» і «компетентність». Відповідно до тлумачного словника:

- «компетенція – це добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи чи особистості»;
- «компетентність – це властивість поняття «компетентний»;
- «компетентний – це той, хто має достатні знання в якій-небудь галузі, обізнаний, тямущий, кваліфікований; який має певні повноваження, повноправний, повновладний [2].

Схожість поданих вище понять не є випадковістю, адже вони походять від одного джерела: *competentia* (від лат.) – узгодженість, відповідність, а *competo* – відповідати, бути гідним, здатним. Варто добре відмежовувати ці поняття, враховуючи вітчизняні мовні стереотипи. Поняття «компетенція» традиційно вживається у значенні «коло повноважень», «компетентність» пов'язують із обізнаністю, авторитетністю, кваліфікованістю. Тому в педагогічному сенсі доцільно вживати термін «компетентність» [3].

Терміном «компетентність» визначають рівень поінформованості фахівця у своїй професійній діяльності. Таким чином, компетентність – це результат професійного досвіду, такий наслідок його накопичення протягом професійного життя та діяльності, що забезпечує глибоке знання своєї справи, сутності роботи, що виконується, способів та засобів досягнення цілей, здатність правильно оцінювати професійну ситуацію, що склалася, і приймати у зв'язку з цим потрібне рішення [2].

У структуру компетентності входять такі основні елементи, як: знання, досвід, професійна культура та особистісні якості фахівця. Компетентність педагога зумовлена особливостями, багатством, різноманіттям, інтегрованістю професійного досвіду і детермінована активністю самого суб'єкта та організаційною культурою.

Суспільство доручає педагогу своє майбутнє і, звичайно, чекає від нього застосування найефективніших методів та форм передачі своїх знань школярам. Певні вимоги ставляться й до якостей особистості самого вчителя, найбільш суттєвими серед яких виділяють такі: почуття відповідальності (соціальної), благородство, інтелектуальна довершеність і моральна чистота, висока свідомість, чесність, вимогливість, доброзичливість тощо. Вони забезпечують

умови успішності педагогічної діяльності.

Висновки:

Професіоналізм педагога неможливий без розвитку спеціальних здібностей, знань та вмінь, але не менш важливою умовою є також розвиток і загальних здібностей, наявність загальнолюдських цінностей.

Професіоналізм вчителя як психологічна та особистісна складова характеризується не лише професійно значущими якостями, але й мистецтвом постановки й вирішення професійних завдань, особливим розумінням дійсності в цілому та складних ситуацій діяльності.

Література:

1. Овчарук О. Сучасні тенденції розвитку змісту освіти в зарубіжних країнах / О. Овчарук // Шлях освіти. – 2003. – № 2. – С. 10–15.
2. Подольська Є. А. Основні напрямки та принципи формування позитивних рис людини / Є. А. Подольська // Виховання у контексті соціальної адаптації студентства: у 2 ч. – Харків, 2003. Ч. I. С. 173–177.
3. Ситник О. П. Професійна компетентність вчителя / О. П. Ситник // Управління школою. 2006. № 14. С. 2–9.

Literature:

1. Ovcharuk O. Modern trends in the development of the content of education in foreign countries / O. Ovcharuk // Path of education. – 2003. – No. 2. – P. 10–15.
2. Podolska E. A. Main directions and principles of formation of positive human traits / E. A. Podolska // Education in the context of social adaptation of students: in 2 hours - Kharkiv, 2003. Ch. I. S. 173–177.
3. O. P. Sytnyk Professional competence of the teacher / O. P. Sytnyk // School management. 2006. No. 14. P. 2–9.

***Abstract.** The article defines the strategic tasks of the transformation of our society, which require the growth of the role of individual action, a creative personality that is ready for a quick reorientation, a qualitatively new structure of thinking, initial readiness for non-standard actions in extreme conditions*

***Keywords:** professional competence, student.*